
ABAA DNR 2005

Algemene Bepalingen van de
Rijksgebouwendienst voor opdrachten aan
Architecten en Adviseurs

Versie 1
1 november 2006

Inleiding

ABAA DNR 2005

Deze ABAA DNR 2005 zijn de Algemene Bepalingen van de Rijksgebouwendienst voor opdrachten aan architecten en adviseurs. Deze bepalingen worden gehanteerd bij opdrachten die worden verleend op basis van “De Nieuwe Regeling 2005, Rechtsverhouding opdrachtgever – architect, ingenieur en adviseur” (DNR 2005) van de Bond van Nederlandse Architecten (BNA) en de Organisatie van Nederlandse Ingenieurs- en Adviesbureaus (ONRI).

De ABAA DNR 2005 bevatten de standaard afwijkingen en aanvullingen die de Rijksgebouwendienst hanteert ten opzichte van de DNR 2005. De ABAA DNR 2005 moet dus altijd in combinatie met de DNR 2005 worden gehanteerd en gelezen.

Vervanging ABA'97-SR en ABA'98 RVOI

De DNR 2005 vervangt de separate rechtspositieregelingen “Standaardvoorwaarden 1997, Rechtsverhouding opdrachtgever-architect” (SR 1997) en de “Regeling van de verhouding tussen opdrachtgever en adviserend ingenieursbureau” (RVOI 1993 of RVOI 2001). Daarmee is één rechtspositieregeling tot stand gekomen voor alle bij het ontwerpen van gebouwen en hun directe omgeving betrokken disciplines.

Analoog daaraan vervangt de ABAA DNR 2005 de ABA'97-SR en de ABA'96-RVOI, waarin de standaard aanvullingen op en afwijkingen van respectievelijk de SR 1997 en de RVOI 1993 waren opgenomen.

Leeswijzer

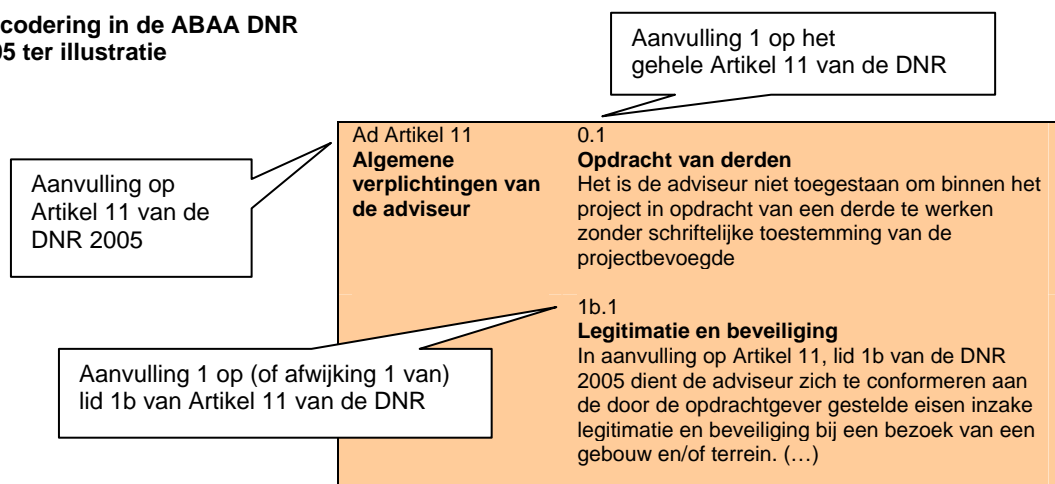
De indeling in hoofdstukken, artikelen en leden sluit aan bij de DNR 2005. De artikelen van de DNR waarvoor de Rijksgebouwendienst afwijkingen of aanvullingen heeft geformuleerd, zijn aangeduid met ‘Ad Artikel #’.

Bepalingen in de ABAA die ‘aanvullend zijn op’ of ‘afwijkend zijn van’ een lid van een bepaald artikel in de DNR, zijn bijvoorbeeld als volgt genummerd: 1.1, 1.2, 1.3 enzovoort. Het cijfer vóór de punt correspondeert met het nummer van het betreffende lid in de DNR. Het cijfer ná de punt is het volgnummer van de afwijkende of aanvullende bepaling van de ABAA.

Wanneer het om aanvullingen of afwijkingen gaat die betrekking hebben op een heel artikel uit de DNR (en dus niet op een specifiek lid van dat artikel), is de nummering als volgt: 0.1, 0.2, 0.3 enzovoort.

In de teksten is per bepaling duidelijk gemaakt of het om een aanvulling dan wel om een afwijking gaat.

De codering in de ABAA DNR 2005 ter illustratie

Toegevoegde bepalingen

In hoofdstuk 14 van deze ABAA DNR 2005 is een aantal artikelen toegevoegd, waarin meer algemene bepalingen en ontwerpisen zijn ondergebracht.

**Aanvullingen op de
Standaardtaakbeschrijving
2005 (STB 2005)**

Aan de DNR 2005 is de zogenaamde 'Standaardtaakbeschrijving' als bijlage toegevoegd (STB 2005). Deze STB is een geautomatiseerd hulpmiddel voor het verdelen en contracteren van ontwerptaken in hun onderlinge samenhang. De STB bevat (vrijwel) alle taken die moeten worden uitgevoerd om te komen tot een verantwoord ontwerp van een gebouw en zijn directe omgeving. De taken binnen de verschillende ontwerpterrinen of disciplines (architectuur/bouwkunde, constructie, installaties, landschap, enzovoort) zijn inhoudelijk zo goed mogelijk op elkaar afgestemd. Daarmee wordt geïntegreerd ontwerpen ondersteund.

De ontwerpgerelateerde taken, die in de STB per fase in het bouwproces zijn gerangschikt, zijn gedefinieerd door hun 'output', ofwel door een omschrijving van het resultaat per taak. Wanneer een opdrachtgever een bepaalde selectie van STB-taken opdraagt aan een adviseur, is daarmee tevens gedefinieerd welke 'documenten' de adviseur moet leveren en wat de inhoud van die documenten moet zijn.

Omdat de STB de mogelijkheid biedt om opdrachten aan architecten en adviseurs eenduidig en in onderlinge samenhang te specificeren, wil de Rijksgebouwendienst gebruik maken van dit hulpmiddel. De dienst heeft echter een aantal aanvullende eisen wat betreft de te leveren informatie. In de bijlage "Aanvullingen op de Standaardtaakbeschrijving 2005" bij deze ABAA is daarom voor een aantal taken aangegeven welke extra informatie de betreffende adviseurs moeten leveren ten opzichte van wat al in de STB is vastgelegd. Nadere uitleg en een leeswijzer zijn opgenomen in de inleiding van de bijlage.

Inhoud

1. Begripsbepalingen	Ad Artikel 1	Begripsbepalingen	6
2. Algemene bepalingen omtrent de opdracht	Ad Artikel 2	De opdracht	7
	Ad Artikel 3	Vooronderzoek	7
	Ad Artikel 4	Vastlegging van de opdracht	7
3. Bijzondere bepalingen omtrent de opdracht	Ad Artikel 5	Werkzaamheden door anderen	8
	Ad Artikel 6	Aanstellen van meer dan een adviseur	8
	Ad Artikel 7	De adviseur als gemachtigde van de opdrachtgever	8
	Ad Artikel 8	Esthetische waarde	8
4. Aanpassingen en wijzigingen	Ad Artikel 9	Aanpassingen van de opdracht	9
5. Algemene verplichtingen van partijen	Ad Artikel 11	Algemene verplichtingen van de adviseur	10
	Ad Artikel 12	Algemene verplichtingen van de opdrachtgever	11
6. Aansprakelijkheid van de adviseur	Ad Artikel 13	Aansprakelijkheid van de adviseur voor toerekenbare tekortkomingen	12
	Ad Artikel 14	Schadevergoeding	12
	Ad Artikel 15	Omvang van de schadevergoeding	12
	Ad Artikel 16	Aansprakelijkheidsduur en vervaltermijnen	12
7. Onderbreking, vertraging en gevolgen daarvan	Ad Artikel 20	Gevolgen van vertraging of onderbreking van de opdracht	13
8. Bepalingen van toepassing op opzeggingen	Ad Artikel 21	Wijze van opzeggen	14
9. Opzegging van de opdracht	Ad Artikel 25	Gronden voor opzegging van de opdracht	15
10. Gevolgen van opzegging van de opdracht	Ad Artikel 33	Betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de opdrachtgever	16
	Ad Artikel 39	Betalingsverplichting na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever	16
	Ad Artikel 41	Betalingsverplichting na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de opdrachtgever	16
11. Eigendoms- en auteursrecht van de adviseur	Ad Artikel 45	Eigendom van documenten	17
	Ad Artikel 46	Auteursrecht van de adviseur	17
	Ad Artikel 47	De uitvoering van het object	17
	Ad Artikel 48	Recht van herhaling van het advies	17
12. Financiële bepalingen	Ad Artikel 50	Advieskosten	18
	Ad Artikel 51	Bepaling van advieskosten	18
	Ad Artikel 53	Berekening op grondslag van bestede tijd	18
	Ad Artikel 55	Advieskosten in geval van aanpassingen en wijzigingen	18
	Ad Artikel 56	Betaling van advieskosten	19
13. Toepasselijk recht, geschillen en vaststelling			20
14. Aanvullende bepalingen	Artikel 60	Kunsttoepassing	21
	Artikel 61	Ontwerpeisen algemeen	21

Ad Artikel 1 Begripsbepalingen

In aanvulling op Artikel 1 van de DNR wordt verstaan onder:

0.1

ABAA DNR 2005

Algemene Bepalingen voor opdrachten aan Architecten en Adviseurs. Deze bepalingen gelden in aanvulling op en in afwijking van de bepalingen uit De Nieuwe Regeling 2005, Rechtsverhouding opdrachtgever – architect, ingenieur en adviseur DNR 2005 van de Bond van Nederlandse Architecten (BNA) en de Organisatie van Nederlandse Advies- en Ingenieursbureaus (ONRI).

0.2

Projectbevoegde

De door de Rijksgebouwendienst krachtens de regeling volmacht mandaat en machtiging, die op het moment van opdrachtverstrekking geldend was, aangewezen persoon die de opdrachtgever vertegenwoordigt in het project en die als enige de bevoegdheid heeft om opdrachten te verstrekken en/of te wijzigen.

0.3

Rijksbouwmeester

De verantwoordelijk adviseur voor de kwaliteit van de rijkshuisvesting op het gebied van stedenbouw en architectuur; tevens inhoudelijk verantwoordelijk adviseur voor het monumentenbeleid en beeldende kunst. De Rijksbouwmeester adviseert de Rijksgebouwendienst en andere opdrachtgevende ministeries, rijksdiensten en agentschappen over integrale kwaliteit van projecten.

0.4

Uitvoeringskosten

De term 'uitvoeringskosten' is niet van toepassing. In plaats daarvan hanteert de Rijksgebouwendienst de term 'bouwkosten'.

0.5

Taakstellend budget

Het maximale bedrag aan bouwkosten conform NEN 2634, inclusief BTW, dat met de uitvoering van het object gemoeid mag zijn

0.6

Taakstellend deelbudget

Het maximale bedrag aan bouwkosten conform NEN 2634, inclusief BTW, dat gemoeid mag zijn met de uitvoering van het deel van het object waarop de opdracht betrekking heeft.

In afwijking van Artikel 1 van de DNR wordt verstaan onder:

0.7

Opdrachtgever

De Staat der Nederlanden, te dezen vertegenwoordigd door de daartoe aangewezen projectbevoegde van de Rijksgebouwendienst.

0.8

Toerekenbare tekortkoming

Een toerekenbare tekortkoming als gedefinieerd in het Burgerlijk Wetboek.

Ad Artikel 2
De opdracht

0.1

Van toepassing zijnde bepalingen

Het bepaalde in de DNR 2005 en deze ABAA DNR 2005 met bijlagen maken deel uit van de opdracht als ware het daarin letterlijk opgenomen, tenzij daar in de schriftelijke opdracht uitdrukkelijk van wordt afgeweken.

0.2

Voorrangsregeling

Daar waar bepalingen in de ABAA DNR 2005, de DNR 2005, de Annex of de schriftelijke opdracht van elkaar afwijken:

- gaat de schriftelijke opdracht boven de ABAA DNR 2005 met bijlagen;
- gaan de ABAA DNR 2005 met bijlagen boven de DNR 2005.

3j.1

Bedrag aan bouwkosten

In afwijking van Artikel 2 lid 3j van de DNR 2005 voor 'het bedrag dat ten naaste bij met de uitvoering van het object gemoeid mag zijn' te lezen: 'het taakstellend budget en het taakstellend deelbudget, zoals bedoeld in Ad Artikel 1, lid 0.4 respectievelijk 0.5 van de ABAA DNR 2005'.

Ad Artikel 3
Vooronderzoek

2.1

Gebruik resultaten Vooronderzoek

Indien na het uitvoeren van een vooronderzoek blijkt, dat een deel van de resultaten kan worden benut voor uitvoering van de opdracht in (een) volgende fase(n), dan wordt hiermee bij het vaststellen van het honorarium voor die fase(n) naar rato rekening gehouden.

Ad Artikel 4
Vastlegging van de opdracht

2.1

Schriftelijke opdracht

In afwijking van het gestelde in Artikel 4, lid 1 en 2 van de DNR 2005, komt de opdracht alleen tot stand na een schriftelijke aanbieding door de adviseur, gevolgd door schriftelijke opdrachtverlening door de projectbevoegde, tenzij het bepaalde in de opdrachtverlening afwijkt van de aanbieding van de adviseur en de adviseur binnen vijf werkdagen na de datum van de opdrachtverlening de projectbevoegde in kennis stelt niet akkoord te gaan met de opdrachtverlening.

2.2

Opdracht per fase

De projectbevoegde verleent de opdracht per fase, tenzij in de opdracht uitdrukkelijk anders is bepaald.

Ad Artikel 5
Werkzaamheden door anderen

0.1
Inschakelen derden door de adviseur
In aanvulling op Artikel 5 van de DNR 2005 geldt, dat de adviseur voor onderdelen van zijn opdracht derden buiten zijn bureau kan inschakelen, mits daarvoor vooraf schriftelijke toestemming is verkregen van de projectbevoegde. Het bepaalde in Ad Artikel 11, lid 1.1 van de ABAA DNR 2005 inzake legitimatie en beveiliging is daarbij van overeenkomstige toepassing.

Ad Artikel 6
Aanstellen van meer dan een adviseur

1.1
Overleg over derden-adviseurs
In afwijking van Artikel 6, lid 1 van de DNR 2005 is de opdrachtgever niet verplicht met de adviseur te overleggen over de aanstelling van een derde-adviseur. Dit laat onverlet het streven van de projectbevoegde om over de aanstelling van derden-adviseurs te overleggen met de reeds voor het project aangestelde adviseurs.

2.1
Afstemming adviseurs
Tenzij de projectbevoegde uitdrukkelijk anders in de opdracht heeft bepaald, wijst de projectbevoegde de architect aan als de participant die verantwoordelijk is voor de afstemming en sturing van de werkzaamheden binnen het team van adviseurs in het project, om te komen tot een integraal resultaat in alle fasen.

Ad Artikel 7
De adviseur als gemachtigde van de opdrachtgever

0.1
Geen gemachtigde
De adviseur treedt niet op als gemachtigde van de opdrachtgever, ook niet in een directievoerende rol tijdens de uitvoeringsfase, en kan derhalve geen handelingen verrichten waardoor de opdrachtgever rechtens wordt gebonden. Artikel 7 van de DNR 2005 is derhalve niet van toepassing.

Ad Artikel 8
Esthetische waarde

1.1
Beoordeling esthetische waarde
In afwijking van Artikel 8 van de DNR 2005 blijft bij de beoordeling van de juiste vervulling van de opdracht de esthetische waarde niet buiten beschouwing. De Rijksbouwmeester wordt bij de beoordeling van de esthetische waarde van het werk betrokken. Dit laat onverlet de eigen verantwoordelijkheid van de adviseur voor de esthetische waarde van het werk.

Ad Artikel 9
Aanpassingen van de opdracht

1.1

Overleg aanvullende werkzaamheden

In aanvulling op het gestelde in Artikel 9, lid 1 van de DNR 2005 geldt, dat partijen voorafgaand aan de aanbieding van de adviseur voor aanvullende werkzaamheden, overleggen over de inhoud, de omvang en de honoreringswijze van die werkzaamheden.

3.1

Handelwijze bij aanpassingen opdracht

Het bepaalde in Ad Artikel 4, lid 2.1 van de ABAA DNR 2005 is bij aanpassing van de opdracht van overeenkomstige toepassing.

Ad Artikel 11

Algemene verplichtingen van de adviseur

0.1

Opdracht van derden

Het is de adviseur niet toegestaan om binnen het project in opdracht van een derde te werken zonder schriftelijke toestemming van de projectbevoegde.

1b.1

Legitimatie en beveiliging

In aanvulling op Artikel 11, lid 1b van de DNR 2005 dient de adviseur zich te conformeren aan de door de opdrachtgever gestelde eisen inzake legitimatie en beveiliging bij bezoek van een gebouw en/of terrein.

De adviseur, zijn personeel en overige onder zijn gezag en/of aanwijzingen werkzame personen dienen zich voor de toegang tot of de aanwezigheid in het gebouw of op het terrein te allen tijde voldoende te kunnen legitimeren met een wettelijk erkend legitimatiemiddel.

De adviseur c.q. de werkgever van het onder zijn gezag en/of aanwijzingen werkende personen laat, indien de opdrachtgever dat eist, voor de hierboven bedoelde personen een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) opstellen en is verplicht deze verklaring(en) binnen twee weken na verzoek van de opdrachtgever aan deze voor te leggen.

3.1

Bewijs van verzekering

In afwijking van Artikel 11, lid 3 van de DNR 2005 legt de adviseur binnen twee weken na opdracht een schriftelijk bewijs van een beroepsaansprakelijkheidsverzekering voor aan de opdrachtgever.

4.1

Aanvragen bij overheidsinstanties

In aanvulling op Artikel 11, lid 4 van de DNR 2005 geldt, dat alle aanvragen bij overheidsinstanties terzake het project door de projectbevoegde moeten worden geautoriseerd.

4.2

Gemeentelijk advies stedenbouw en welstand

De adviseur mag eventueel overleg inzake stedenbouwkundig advies en/of welstandsadvies met de gemeente pas aangaan na goedkeuring van de projectbevoegde.

6.1

Overeengekomen tijdschema

In afwijking van Artikel 11, lid 6 van de DNR 2005 zijn termijnen in het overeengekomen tijdschema fatale termijnen, tenzij door partijen uitdrukkelijk anders is overeengekomen. Dit houdt in dat de adviseur aansprakelijk kan worden gesteld voor overschrijdingen van termijnen in het tijdschema, indien deze overschrijdingen het gevolg zijn van (een) toerekenbare tekortkoming(en) van de adviseur. Het gestelde in Artikel 13, lid 1 van de DNR 2005 is hierop van overeenkomstige toepassing.

6.2

Overschrijding tijdschema

Wanneer de adviseur zijn verplichtingen niet kan nakomen binnen het overeengekomen tijdschema, dient hij dit met bekwame spoed schriftelijk te melden aan de projectbevoegde.

7.1

Schriftelijke toestemming aanvang volgende fase

In aanvulling op Artikel 11, lid 7 van de DNR 2005 geldt, dat de adviseur eerst aanvangt met een volgende fase, nadat de opdrachtgever daartoe schriftelijk opdracht heeft verleend.

Ad Artikel 12
**Algemene verplichtingen van
de opdrachtgever**

8.1

Bevoegdheid tot vertegenwoordiging van de adviseur

In aanvulling op Artikel 11, lid 8 van de DNR 2005 geldt, dat de adviseur schriftelijk aan de opdrachtgever meedeelt welke natuurlijke persoon of personen bevoegd zijn hem te vertegenwoordigen.

9.1

Lijst Beheergegevens

In aanvulling op Artikel 11, lid 9 van de DNR 2005 geldt, dat onder van belang zijnde documenten in ieder geval wordt verstaan de door de projectbevoegde voor het project ingevulde Lijst Beheergegevens, die als bijlage bij het contract is gevoegd.

12.1

Kosten van duplicaten

In aanvulling op Artikel 11, lid 12 van de DNR 2005 geldt, dat de vergoeding van onkosten voor het verstrekken van duplicaten van de door de adviseur terzake de opdracht bewaarde gegevens geschiedt tegen vooraf vastgestelde kosten.

13.1

Ontheffing bewaarplicht adviseur

Artikel 11, lid 13 van de DNR 2005 is niet van toepassing.

3.1

Termijn beoordeling documenten adviseur

In aanvulling op het gestelde in Artikel 12, lid 3 van de DNR 2005 zal de opdrachtgever documenten die de adviseur bij de vervulling van zijn opdracht vervaardigt, binnen de daartoe tevoren door de opdrachtgever vastgestelde periode beoordelen.

5.1

Projectbevoegde vertegenwoordigt de opdrachtgever

In afwijking van het gestelde in Artikel 12, lid 5 van de DNR 2005 dient te worden gelezen, dat de projectbevoegde de opdrachtgever vertegenwoordigt terzake van het bouwproject.

8.1

Voldoen van verschuldigde bedragen door de opdrachtgever

Artikel 12, lid 8 van de DNR 2005 is niet van toepassing (zie ad Artikel 56, lid 4.1 van de ABAA DNR 2005).

Ad Artikel 13
Aansprakelijkheid van de adviseur voor toerekenbare tekortkomingen

2.1
Door opdrachtgever voorgeschreven persoon belast met toezicht

In aanvulling op Artikel 13, lid 2 van de DNR 2005 geldt, dat de adviseur op gelijke wijze als voor zijn eigen tekortkomingen aansprakelijk is voor tekortkomingen van een door de opdrachtgever voorgeschreven persoon die werkt onder gezag en/of op aanwijzing van de adviseur.

Ad Artikel 14
Schadevergoeding

5.1
Niet tijdig of deugdelijk presteren van voorgeschreven persoon

Artikel 14, lid 5 van de DNR 2005 is niet van toepassing.

8.1
Geen CAR-verzekering

Uitdrukkelijk wordt vastgesteld dat de opdrachtgever geen CAR-verzekering afsluit of doet afsluiten, noch een daarmee gelijk te stellen andere verzekering, zodat de beperkte aansprakelijkheid, als bedoeld in Artikel 14, lid 8 van de DNR 2005 niet van toepassing is.

9.1
Verzekering van aan de opdracht verbonden risico door opdrachtgever

Artikel 14, lid 9 van de DNR 2005 is niet van toepassing, aangezien de Rijksgebouwendienst enig aan de opdracht verbonden risico als regel niet verzekert.

Ad Artikel 15
Omvang van de schadevergoeding

1.1
Maximum aan de schadevergoeding

In afwijking van Artikel 15, lid 1 van de DNR 2005 is de door de adviseur te vergoeden schade beperkt tot een bedrag gelijk aan het totaal van de advieskosten van de adviseur binnen het project.

Ad Artikel 16
Aansprakelijkheidsduur en vervaltermijnen

1.1
Verjaring van de aansprakelijkheid

In afwijking van het bepaalde in artikel 16, lid 1 van de DNR 2005 dient te worden gelezen, dat de aansprakelijkheid van de adviseur verjaart na vijf jaren vanaf de dag waarop de opdracht door voltooiing of opzegging is beëindigd.

3.1
Verjaring van het vorderingsrecht

In afwijking van het bepaalde in Artikel 16, lid 3 van de DNR 2005 dient te worden gelezen, dat het vorderingsrecht uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming van de adviseur verjaart door verloop van vijf jaren na de schriftelijke en met redenen omklede ingebrekestelling. De opdrachtgever kan de verjaring stuiten.

Ad Artikel 20

Gevolgen van vertraging of onderbreking van de opdracht

1.1

Overleg over beperking van de kosten

In aanvulling op Artikel 20, lid 1 van de DNR 2005 geldt, dat de adviseur gehouden is de kosten zoveel mogelijk te beperken. De adviseur en de opdrachtgever zullen in overleg treden om te bespreken hoe de kosten kunnen worden beperkt.

2.1

Vergoeding schade van onderbreking of vertraging aan adviseur

Artikel 20, lid 2 van de DNR 2005 is niet van toepassing

Ad Artikel 21
Wijze van opzeggen

0.1

Gefaseerde opdracht en opzegging

De projectbevoegde verleent aan de adviseur opdracht per fase. Opdracht voor een bepaalde fase geeft de adviseur geen recht op een vervolgoopdracht voor de volgende fase; beëindiging van de opdracht na afronding van een fase wordt niet aangemerkt als een opzegging als bedoeld in de hoofdstukken 8 en 9 van de DNR 2005. De artikelen van hoofdstuk 10 van de DNR 2005 met betrekking tot de betalingsverplichting zijn in dat geval dan ook niet van toepassing.

Ad Artikel 25
Gronden voor opzegging van de opdracht

1.1

Conflict met gebruikers

In aanvulling op het gestelde in Artikel 25 van de DNR 2005 geldt als opzeggingsgrond:

- een conflict tussen de adviseur en de (toekomstige) gebruikers van het object.

1.2

Gronden voor opzegging

De lijst met gronden voor opzegging als opgenomen in Artikel 25 van de DNR 2005 is niet limitatief.

Ad Artikel 33
Betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de opdrachtgever

2.1
10% van resterende deel advieskosten
In afwijking van Artikel 33, lid 2 van de DNR 2005 dient voor "opdracht" te worden gelezen: "opdracht voor de betreffende fase".

Ad Artikel 39
Betalingsverplichting na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever

2.1
10% van resterende deel advieskosten
In afwijking van Artikel 39, lid 2 van de DNR 2005 dient voor "opdracht" te worden gelezen: "opdracht voor de betreffende fase".

Ad Artikel 41
Betalingsverplichting na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de opdrachtgever

2.1
10% van resterende deel advieskosten
In afwijking van Artikel 41, lid 2 van de DNR 2005 dient voor "opdracht" te worden gelezen: "opdracht voor de betreffende fase".

Ad Artikel 45 Eigendom van documenten	0.1 Gebruik van documenten door de adviseur De door de projectbevoegde aan de adviseur verstrekte documenten blijven eigendom van de opdrachtgever en dienen op verzoek van de opdrachtgever te worden geretourneerd. Het is de adviseur buiten het kader van de opdracht niet toegestaan van deze documenten – in hun geheel of van onderdelen – gebruik te maken zonder uitdrukkelijke toestemming van de projectbevoegde. De projectbevoegde is bevoegd om aan het geven van die toestemming voorwaarden te verbinden.
Ad Artikel 46 Auteursrecht van de adviseur	0.1 Openbaarmaking Contacten terzake van het project met de pers en andere media gaat de adviseur alleen aan met schriftelijke goedkeuring van de projectbevoegde. Een verzoek tot toestemming wordt door de adviseur voorgelegd aan de projectbevoegde. Het verzoek wordt vergezeld van de concepttekst van de publicatie, waarin de Rijksgebouwendienst als opdrachtgever wordt vermeld. 1.1 Licentie In afwijking van Artikel 46, lid 1 van de DNR 2005 verleent de adviseur, met het aanvaarden van de opdracht, aan de opdrachtgever licentie en alle overige medewerking tot alle openbaarmakings- en vereenvoudigingshandelingen in de meest ruime zin van tekeningen, schetsen, foto's en alle andere afbeeldingen van het bouwproject. De vergoeding voor deze licentie is begrepen in het honorarium. Openbaarmaking door de opdrachtgever vindt plaats onder vermelding van de naam van de adviseur of andere aanduiding als maker.
Ad Artikel 47 De uitvoering van het object	3.1 Enige recht van foto's en andere afbeeldingen Artikel 46, lid 3 van de DNR 2005 blijft buiten toepassing. 2.1 Kosten overleg afwijkingen In afwijking van het gestelde in Artikel 47, lid 2 van de DNR 2005, zijn de kosten voor het overleg als bedoeld in Artikel 47, lid 1 van de DNR 2005 begrepen in het honorarium van de adviseur.
Ad Artikel 48 Recht van herhaling van het advies	1.1 Herhaling van het architectonisch ontwerp In afwijking van Artikel 48, lid 1 van de DNR 2005 heeft de adviseur het recht het werk te herhalen na schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

Ad Artikel 50 Advieskosten	1.1 Toezichtskosten In afwijking van Artikel 50, lid 1 en 3 van de DNR 2005 behoren de toezichtskosten niet tot de advieskosten. De opdrachtgever zal deze separaat aan een nader te bepalen partij opdragen.
Ad Artikel 51 Bepaling van advieskosten	4f.1 Telecommunicatie en porti Kosten voor telecommunicatie en porti worden geacht tot de normale overheadkosten van de adviseur te behoren en kunnen derhalve door de adviseur niet als bijkomende kosten worden opgevoerd. 0.1 Honorarium Tenzij in de schriftelijke opdracht anders is overeengekomen, is het honorarium een tussen partijen per fase en voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht overeengekomen vast bedrag.
Ad Artikel 53 Berekening op grondslag van bestede tijd	3e.1 Afkoop vergoeding van kosten Indien de vergoeding van bijkomende kosten, zoals bedoeld in Artikel 50, lid 4 van de DNR 2005, wordt afgekocht, wordt het af te kopen bedrag uitgedrukt in een percentage van het honorarium als bedoeld in Ad Artikel 51, lid 0.1 van de ABAA DNR 2005. Het percentage wordt vermeld in de opdracht. Bij het bepalen van het percentage dient ervan uit te worden gegaan dat het aantal exemplaren van de definitieve fasedocumenten niet meer dan 10 bedraagt. Daarnaast zal de adviseur deze documenten ter beschikking stellen aan de derden-adviseurs, in aantallen nodig voor het uitvoeren van de aan deze derden-adviseurs verstrekte opdrachten. 1.1 Uurtarieven In afwijking van Artikel 53. lid 1 van de DNR 2005 zijn de uurtarieven voor de verstrekte opdrachten per fase vast, tenzij in de opdracht is vastgelegd op welke wijze de uurtarieven in de loop van de uitvoering van de opdracht worden aangepast.
Ad Artikel 55 Advieskosten in geval van aanpassingen en wijzingen	1.1 Ingrijpende wijzigingen Wijzigingen als bedoeld in Artikel 55, lid 1 van de DNR 2005, betreffen ingrijpende wijzigingen van het programma van eisen, dan wel ingrijpende wijzigingen als gevolg van veranderingen van overheidsvoorschriften of -beschikkingen. Ook de som van verschillende kleine wijzigingen kan als een ingrijpende wijziging in de zin van dit artikel worden aangemerkt. Veranderende detailleringen worden niet als ingrijpende wijzigingen in de zin van dit artikel aangemerkt. De opdrachtgever en de adviseur stellen in onderling overleg vast of en in hoeverre het gaat om een ingrijpende wijziging.

Ad Artikel 56
Betaling van advieskosten

1.1
Verrekening advieskosten

Tenzij in de schriftelijke opdracht anders is overeengekomen, worden de advieskosten verrekend per fase. Bij een opdracht die meerdere fasen omvat, kunnen de advieskosten betaalbaar worden gesteld na goedkeuring van de resultaten van de betrokken fase door de projectbevoegde.

3.1
Goedkeuring declaraties

Alleen declaraties die de projectbevoegde heeft goedgekeurd, komen voor betaalbaarstelling in aanmerking. De projectbevoegde stelt de adviseur onverwijld in kennis van het onthouden van goedkeuring aan een declaratie.

4.1
Betalingstermijn

In afwijking van Artikel 56, lid 4 van de DNR 2005 hanteert de Rijksgebouwendienst een betalingstermijn van 30 (kalender)dagen na ontvangst van de declaratie.

5.1
Onjuiste declaratie

In afwijking van Artikel 56, lid 5 van de DNR 2005 zal een onjuiste declaratie, ook wanneer slechts een onderdeel onjuist is, per omgaande met vermelding van de onjuistheid worden geretourneerd. Deze declaratie wordt als niet-ingediend beschouwd.

7.1
Verhoging wettelijk rentepercentage

Artikel 56, leden 7, 8 en 9 van de DNR 2005 zijn niet van toepassing.

De Rijksgebouwendienst heeft geen afwijkingen of aanvullingen geformuleerd voor de artikelen in het corresponderende hoofdstuk van de DNR 2005.

**Artikel 60
Kunsttoepassing**

0.1
Beeldende kunsttoepassing
Tenzij anders wordt bepaald, komt het project, ter verrijking van de kwaliteit van de gebouwde omgeving, aan de buiten- of binnenzijde in aanmerking voor beeldende kunsttoepassing. Indien van de adviseur bemoeyenis met deze kunsttoepassing wordt verlangd die uitgaat boven datgene wat in het kader van zijn opdracht redelijkerwijs van hem kan worden verlangd, wordt dat meerdere aan de adviseur afzonderlijk vergoed. Tenzij in de opdracht anders is bepaald, doet de adviseur een voorstel voor deze vergoeding.

0.2
Percentageregeling
De projectbevoegde stelt, in overleg met de Rijksbouwmeester, het voor de kunsttoepassing besteedbare bedrag vast op basis van de voor de Rijksgebouwendienst geldende percentageregeling. Alle uit de kunsttoepassing voortvloeiende kosten moeten uit dit bedrag worden bestreden; niets hiervan mag ten laste van het taakstellend budget worden gebracht.

**Artikel 61
Ontwerpeisen algemeen**

0.1
Milieubewust bouwen
Het ontwerp en de uitvoering moeten voldoen aan de doelstellingen met betrekking tot milieubewust bouwen, zoals die in de publicatie "Rijkshuisvesting en Milieu, Duurzaam beslissen" worden verwoord.

De gekozen materialen of bouwstoffen, bouwconstructies, wijze van uitvoeren alsmede de werkomstandigheden van de toekomstige gebruikers moeten zodanig zijn, dat daardoor schade aan personen, goederen en milieu zoveel mogelijk wordt voorkomen. Hiertoe moeten alle maatregelen worden getroffen overeenkomstig de wetgeving en de algemene regeringsdoelstellingen inzake arbeidsomstandigheden en milieu.

0.2
Arbobesluit Bouwproces
Bij uitwerking van de opdracht moet ingevolge artikel 2.29 van het Arbeidsomstandighedenbesluit, afdeling 5 Bouwproces, rekening worden gehouden met de algemene uitgangspunten van dat besluit inzake veiligheid, gezondheid en welzijn van bouwplaatsmedewerkers.

0.3
Ontwerpeisen toegankelijkheid
Het te ontwerpen bouwwerk moet, voor wat betreft de bereikbaarheid en bruikbaarheid van gebouw en gebouwonderdelen, voldoen aan de eisen en richtlijnen voor "Integrale toegankelijkheid Rijkshuisvesting".

0.4
Meetmethode
De meetmethode is conform de Standaardmeetmethoden NEN 2580 en NEN 3699.

